

9. 8. 2002

ID: 18036

Rozhodnutí soudu druhého stupně

Je-li ke správnému rozhodnutí věci zapotřebí podstatných, pro rozhodnutí zásadně významných skutkových zjištění, která neučinil soud prvního stupně, popřípadě která tento soud učinil, ale vzhledem k nesprávnému právnímu názoru, jenž zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil, nejsou podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně.

Je-li ke správnému rozhodnutí věci zapotřebí podstatných, pro rozhodnutí zásadně významných skutkových zjištění, která neučinil soud prvního stupně, popřípadě která tento soud učinil, ale vzhledem k nesprávnému právnímu názoru, jenž zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil, nejsou podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 153/2001, ze dne 6.6.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce M. H., zast., advokátem, proti žalovanému B. a.s., o 315.459,- Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp.zn. 42 Cm 195/98, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 22. listopadu 2000, čj. 3 Cmo 579/99 - 104, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 22. listopadu 2000 čj. 3 Cmo 579/99 - 104 a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. října 1999 čj. 42 Cm 195/98 - 81, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se žalobou domáhal toho, aby žalovanému byla uložena povinnost zaplatit částku 315.459,- Kč jako cenu za propagaci výrobků žalovaného za rok 1997, provedenou podle smlouvy ze dne 17. 12. 1992 a vyúčtovanou mu fakturou č. ... a požadoval též zaplacení 17 % úroku z prodlení ode dne splatnosti faktury do zaplacení.

Soud prvního stupně uznal žalovaného povinným zaplatit žalobci částku 315.459,- Kč se 17% úrokem z prodlení p.a. jdoucím od 1. 2. 1997 do zaplacení, jakož i náhradu nákladů řízení. Z důkazu provedeného smlouvou ze dne 17. 12. 1992 uzavřené na dobu určitou do 31. 12. 1997 mezi žalobcem označeným jako M. H. K. a žalovaným zjistil, že předmětem smlouvy bylo „výhradní právo B. a. s. S. na propagaci své značky „botas“ na obalech instantního sportovního nápoje“, který vyrábí žalobce. Žalovaná částka byla fakturována daňovým dokladem č. ..., kde je vyúčtována propagace za rok 1997 ve výši 315. 459,- Kč, a to ve prospěch H. H. - agentura M. V tomto dokladu byl chybně uveden rok vystavení 1996.

Odstoupení žalovaného ze dne 1. 4. 1996 od cit. smlouvy, považoval soud za neúčinné vzhledem k neprokázanému porušení smluvních povinností ze strany žalobce. Z obalů od uvedeného nápoje a reklamních letáček soud zjistil, že žalobce v roce 1997 propagoval značku „botas“ na svých výrobcích a tím mu vzniklo právo na sjednanou úplatu.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl výše uvedeným rozsudkem tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 10. 1999, čj. 42 Cm 195/98 – 81, změnil a žalobu na zaplacení částky 315.459,- Kč se 17% úrokem z prodlení od 1. 2. 1997 do zaplacení, zamítl. Vedle toho zavázal žalobce k náhradě nákladů před soudem prvního stupně v částce 30.625,- Kč a k náhradě nákladů řízení před odvolacím soudem v částce 18.745,- Kč.

Odvolací soud vyšel ze zjištění soudu prvního stupně, které doplnil o nové důkazy, zejména o dodatek ke smlouvě ze dne 26. 1. 1995, kterým došlo ke změně výše uvedené smlouvy ze dne 17. 12. 1992 o propagaci výrobků žalovaného. Účastníci tohoto dodatku se dohodli, že propagaci výrobků a značku Botany bude nadále zajišťovat nikoli žalobce, ale agentura M. H. K. a úhrada za reklamu bude také poukázána na účet této agentury. Od roku 1996 tedy docházelo k úhradám na účet agentury M. H. K. – H. H., která také všechny faktury, včetně nezaplacené faktury č. ..., vystavovala. Z toho odvolací soud dospěl k závěru, že žalobce není ve sporu aktivně legitimován, neboť již před zahájením řízení došlo ke změně citované smlouvy o propagaci výrobků a na místo žalobce je ze smlouvy o propagaci výrobků oprávněná H. H. Na tom nic nemění, že H. H. je manželkou žalobce, když oba podnikali pod jiným identifikačním číslem a oba podnikají v jiném oboru podnikání.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce dovolání, jehož přípustnost spatřuje (nesprávně podle nové právní úpravy obsažené v zákoně č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád) v ust. § 237 odst. 1 písm. a/ občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“). Dovolání podává z důvodů uvedených v ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy proto, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovolatel zejména polemizuje s posouzením dodatku ke smlouvě odvolacím soudem. Úvahu soudu o tom, že v důsledku dodatku ze dne 26. 1. 1995 se aktivně legitimovanou ve sporu stala H. H. – agentura M., považuje za chybnou. Podle názoru odvolacího soudu by muselo dojít ke změně v osobě věřitele, tedy k postoupení pohledávky podle ust. § 524 a násl. občanského zákoníku, což se však nestalo. Z dodatku pouze vyplývá, že H. H. bude zajišťovat propagaci výrobků a že úhrada bude poukázána na účet její agentury, což neznamená, že zmíněná H. H. převzala od žalobce pohledávku spočívající v právu na zaplacení předmětné propagace a že by to pak byla ona, kdo byl k žalobě aktivně legitimován. Skutečnost, že H. H. nepřevzala žalobcovy pohledávky, vyplývá také z toho, že strany předmětného dodatku nejsou označeny termíny věřitel, dlužník, postupitel, postupník. Navíc dodatek o žádném převzetí pohledávek H. nehovoří. Podle dovolatele není pochyb o tom, že zajišťovaná propagace byla ve smyslu právním prováděna a odevzdávána žalovanému výhradně žalobcem, jenž ji i po uzavření citovaného dodatku prováděl výlučně vlastním jménem a také za ni jako dodavatel této propagace dostával sjednanou odměnu, a to bez ohledu na to, že ta byla ryze fakticky poukazována na účet jeho manželky. Dovolatel tvrdí, že H. H. se nikdy na podkladě dodatku ze dne 26. 1. 1995 nestala účastníkem smlouvy ze dne 17. 12. 1992, a tedy nikdy nebyla aktivně legitimována v dané věci, neboť nemohla převzít pohledávky z této smlouvy pro žalobce plynoucí, jelikož z obsahu, smyslu a konečně z chování účastníků tohoto sporu po uzavření zmíněného dodatku plyne, že tento dodatek žádné takové převzetí pohledávek nezakotvil ani výslovně ani implicitně. Protože žalobce je nade vší pochybnost ve sporu aktivně legitimován, navrhuje rozsudek odvolacího soudu zrušit a věc tomuto soudu vrátit k dalšímu řízení.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. lednem 2001). O takový případ jde i v této věci.

Nejvyšší soud jako soud dovolací, po zjištění, že podané dovolání má náležitosti, předepsané zákonem (ust. § 240 odst. 1 a § 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.) a že je přípustné (ust. § 238 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Uplatněný dovolací důvod odpovídá dovolacímu důvodu ve smyslu ust. § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř., ve znění účinném před 1. 1. 2001 a může spočívat v tom, že soud na správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval nesprávný právní předpis, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, popř. nesprávně aplikoval. Nesprávné právní posouzení může být způsobilým dovolacím důvodem jen tehdy, bylo-li určující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.

Posoudit, zda je napadený rozsudek odvolacího soudu se zřetelem k uplatněnému dovolacímu důvodu, obsahově konkretizovanému dovolacími námitkami, správný (§ 243b odst. 1 o.s.ř.), znamená v tomto případě přezkoumat zejména opodstatněnost odvolacím soudem vysloveného právního závěru, že žalobce není ve sporu aktivně legitimován.

Tzv. věcná legitimace představuje hmotněprávní vztah účastníka ke konkrétní projednávané věci (předmětu řízení). Účastník, který je z obecných hledisek hmotného práva způsobilý mít práva a povinnosti (má právní subjektivitu), a který je procesně legitimován, neboť se způsobem stanoveným procesními předpisy stal účastníkem řízení, však nemusí být ještě účastníkem hmotněprávního vztahu, o kterém se v konkrétní věci jedná. Jestliže je v řízení zjištěno, že ten, kdo se označil jako žalobce, není účastníkem hmotněprávního vztahu a tedy mu nespědí práva a povinnosti, vyplývající ze vztahu hmotného práva, o kterém se v posuzované věci jedná, je to důvodem k zamítnutí žaloby, neboť takový účastník, i když byl způsobilý být hmotně právně zavázán a být i účastníkem řízení, postrádá aktivní věcnou legitimaci.

V předmětném sporu z hlediska posouzení aktivní věcné legitimace je relevantním dodatek ze dne 26. 1. 1995 ke smlouvě z 17. 12. 1992, kterýžto dodatek uzavřeli oba účastníci a agentura M. tak, že došlo ve vztahu k předmětu smlouvy ke změně ve smluvních stranách. Účastníci dodatku se dohodli podle textu na tom, že propagaci výrobků a značku Botany bude nadále zajišťovat agentura M. H. K. a původní smlouvu doplnili v tom, že úhrada za reklamu bude poukazována na účet agentury. Cit. dodatkem se tedy měla agentura M. jako subjekt odlišný od původního účastníka smlouvy zavázat k propagaci výrobků a značky Botana a na její účet měly být placeny faktury za práci vykonanou v letech 1995 a 1996 (a tudíž také faktura č. ... z 17. 1. 1996 /správně 1997/).

Odvolací soud, jak plyne z uvedeného, hodnotil předmětný dodatek jako rozhodující z hlediska skutkového i právního, soud prvního stupně se však tímto dodatkem z uvedených hledisek jako určujícím nezabýval.

Nejvyšší soud zdůrazňuje, že nedostatek rozhodujících, pro správné rozhodnutí zásadně významných skutkových zjištění nemůže odvolací soud nahradit vlastním doplněním dokazování podle § 213 odst. 2 o. s. ř., ale ani tím, že tato skutková zjištění převezme z rozhodnutí soudu prvního stupně, který vzhledem k (nesprávnému) právnímu názoru, jenž zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil (z hlediska jeho právního posouzení nebyla tato skutková zjištění významná a významnými se stala až z pohledu právního názoru odvolacího soudu). Tímto postupem - pokud vyústil ve změnu rozhodnutí soudu prvního stupně - odvolací soud porušil zásadu dvojinstančnosti občanského soudního řízení, neboť

účastníkům odepřel možnost přezkumu správnosti nových, popřípadě - z pohledu soudu prvního stupně - dosud bezvýznamných, ale z hlediska právního posouzení odvolacího soudu rozhodujících skutkových zjištění na základě jejich odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně, a rozhodnutí odvolacího soudu na těchto skutkových zjištěních založené je ve svých důsledcích rozhodnutím vydaným v jediném stupni.

Je-li proto ke správnému rozhodnutí věci zapotřebí podstatných, pro rozhodnutí zásadně významných skutkových zjištění, která neučinil soud prvního stupně, popřípadě která tento soud učinil, ale vzhledem k nesprávnému právnímu názoru, jenž zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil, nejsou podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně. Odvolací soud proto měl rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 1999 čj. 21 Cdo 1901/98 - 98, uveřejněný pod číslem 30/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Jestliže tedy v daném případě odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně z výše uvedených důvodů nezrušil, zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.). Dovolací soud k této vadě ve smyslu ust. § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. přihlédl, i když nebyla v dovolání uplatněna.

V dalším řízení bude nutno posoudit předmětný smluvní dodatek z hlediska obsahových a formálních náležitostí a všech právních důsledků z něj vyplývajících, zejména z toho pohledu, zda předmětem smluvního dodatku vůbec mohlo být či bylo postoupení pohledávky podle ust. § 524 zákona č. [40/1964](#) Sb. občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (tedy jednotlivé určité existující pohledávky), či zda předmětem dodatku mohla být jen změna smluvního závazku (tj. celého závazkového vztahu) do budoucna co do účastníků závazkového vztahu, případně, zda dohodnutá změna měla vůbec vliv na okruh původních účastníků smlouvy.

Dovolací soud proto napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a poněvadž shora uvedené důvody se vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně (potud, že uvedený právní názor by nutně vedl ke zrušení rozsudku soudu prvního stupně odvolacím soudem), zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (ust. § 243b odst. 1 in fine a odstavec 2 cit. ustanovení o. s. ř.)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)